

Statnett
PB 4904 Nydalen
0423 Oslo

firmapost@statnett.no
torkil.bardsgjerde@statnett.no

Svar på høring om ny modell for Statnetts tariffer

Norsk Datacenterindustri (NDI) er bransjeforeningen for datacenterindustrien i Norge.

Gjennom våre 80 medlemsbedrifter representerer vi det omfattende økosystemet som til sammen utgjør den digitale grunnmuren i Norge. Datacenterindustrien i Norge sysselsatte om lag 4 400 årsverk i 2024 – nesten dobbelt så mange som året før.

Den største veksten har funnet sted hos leverandører som er involvert i utviklingsprosjekter for datacenteroperatører, men også operatørene selv rapporterer om økt bemanning. Samlet sett anslår vi at den tilknyttede aktiviteten vil bidra med en økonomisk verdiskaping på rundt 4,7 milliarder kroner i 2024.

Norge har i løpet av de siste årene posisjonert seg som et attraktivt vertsland for datacentre. Landets naturgitte og politiske fortrinn – som stabilt og kjølig klima, god tilgang på fornybar energi, høy leveringssikkerhet og en tydelig politisk vilje til å utvikle grønne eksportnæringer – har gjort sitt til å tiltrekke både nasjonale og internasjonale investeringer. Datacenterindustrien har dermed vokst frem som en viktig del av både det grønne skiftet og digitaliseringen av samfunnet.

Bransjen representerer betydelige verdier i form av investeringer, arbeidsplasser og teknologiutvikling, samtidig som den fungerer som en muliggjør for andre sektorer, inkludert helse, finans, forskning og offentlig digital infrastruktur. I tillegg er datacentre store og forutsigbare strømbrukere, noe som gir dem en særskilt rolle i kraftsystemet. Med riktige rammevilkår kan datacentrene bidra til bedre utnyttelse av strømmettet og støtte opp under økt elektrifisering.

Det er derfor avgjørende at nye tariffer og tilknytningsvilkår utformes på en måte som balanserer behovet for effektiv ressursbruk i kraftsystemet med forutsigbarhet og konkurransekraft for industrien. Dette høringssvaret tar for seg hvordan datacenterbransjen vurderer Statnetts forslag til nye tariffer, og hvilke hensyn som bør tas for å sikre en bærekraftig utvikling av både kraftsystemet og datacenterindustrien i Norge.

Generelt om nettleiemodell

NDI støtter utforming av nettleien som gir våre medlemmer stabile rammevilkår og mer forutsigbar tilgang til strømmettet. Tariffene bør utformes slik at de fremmer utviklingen av et kraftsystem som møter samfunnets behov. Effektiv drift av et kraftsystem som ikke møter behovet til innbyggere og industri bør ikke være et mål i seg selv. Det kan oppfattes som at hensikten med ny tariffstruktur er å bremse nettutbygging. Dette er ikke i tråd med andre målsetninger. Behovet for nett for datacentre og andre industrier er fortsatt stort, og mangel på nett betyr mindre verdiskaping på grunn utsatt eller uteblitt investering. Effektiv utvikling betyr derfor ikke å planlegge et strømmnett med lavest mulige kostnader når dette medfører store tap for samfunnet i form av ikke realisert verdiskaping.

Det kan oppfattes som om at Statnett har et ensidig fokus på nytt forbruk fra industri som årsak for investeringsbehovet og kostnadsøkning i transmisjonsnettene. I realiteten er det en mye mer sammensatt problemstilling. Det grønne skiftet, elektrifisering av stadig flere sektorer og ikke minst et stort reinvesteringsbehov, sammen med vekst for datasenter og annen kraftkrevende industri, utgjør sammenfallende årsaker.

Statnetts foreslåtte tiltak

Kapasitetsledd

Vil stiller oss undrende til om det tjener kraftsystemet at kunder skal betale for sitt maksimale effektuttak uavhengig av når dette effektuttaket oppstår sammenlignet med nettets topplast. Dette vil etter NDIs syn svekke insentivene for fremtidige fleksible forbrukerkunder som fleksible datasentre eller annen kraftkrevende industri.

Krav om deltakelse i reservemarked for redusert tariff

Statnett foreslår en «myk form» for tvungen markedsdeltakelse, ved å knytte tariffreduksjon for store industrikunder opp mot deltakelse i reservemarkedene. Dette vil likevel føre til at aktører som ellers ikke ville valgt å delta i reservemarkedene nå deltar. Økonomisk sett vil dette være aktører hvor tariffreduksjon og inntekt fra reservemarkedet til sammen er større enn kostnaden ved å delta i reservemarkedet, samtidig som inntekten fra reservemarkedet alene er lavere enn kostnaden ved deltakelse.

På den andre siden vil økt (tvungen) deltakelse i reservemarkedet, alt annet likt, føre til lavere priser. Dette vil kunne svekke lønnsomheten for andre aktører – særlig de som ikke har tilgang til tariffreduksjonen. Dersom disse aktørene har lavere kostnader eller høyere fleksibilitet, kan deres bortfall redusere den samfunnsøkonomiske effektiviteten, selv om det samlede tilbudsvolumet øker. Resultatet er dermed både en omfordeling av inntekter og et effektivitetstap i markedet. NDI mener tiltaket kan svekke den samlede velferden i samfunnet, samtidig som det i praksis bare gagnar én aktør – Statnett – som både foreslår ordningen og er kjøper i markedet.

I dag har de fleste datasentre i Norge backup-system som kan sikre strømforsyning ved utfall av strømmettet. Disse systemene kan også gi datasentre mulighet til å tilby nettet forbruksfleksibilitet og/eller levere strøm i nødsituasjoner. Den rivende teknologiske utviklingen gjør at disse mulighetene vil bli enda større fremover. Vi mener økt tilbud på reservemarked snarere bør knyttes opp mot raskere tilgang på nett for nye kunder enn reduserte tariffer for alle store kunder.

Økt bidrag fra balanseansvarlige aktører

NDI mener at fordelingsvirkningene med Statnetts foreslåtte tiltak bør utredes nærmere.

Statnetts «forslag som vil utvikles videre»

Marginaltapsledd

NDI støtter Statnetts vurdering av at marginaltapsleddet kan virke imot sin hensikt. Det påpekes samtidig at noen av medlemmenes prosjekter ble investeringsbesluttet delvis pga. lokaliseringssignalet fra marginaltapsleddet. Endringer på marginaltapsleddet bør derfor ikke skje over natten, men heller skje over tid. En overgangsregel for eksisterende kunder bør vurderes.

Samlokaliseringsrabatt

NDI er enig i at dagens samlokaliseringsrabatt kan ha uheldige/uønskete omfordelingseffekter. Det fremstår som uklart hvordan Statnett definerer «faktisk utveksling/bruk av transmisjonsnettene». NDI mener det kan være hensiktsmessig å erstatte dagens samlokaliseringsrabatt med en ordning som hensyntar bruk av

transmisjonsnett i tilknytningspunkt i topplastperioder. Det virker også fornuftig å utvide definisjonen av topplastperioden slik at flere enn bare de høyeste tre timene omfattes. På denne måten måles det hvor «avhengig» kundens forbruk i punktet er av transmisjonsnett i den perioden nettet er mest belastet.

NDI ønsker samtidig å gjenta forbehold fra forrige tiltak. Endring i samlokaliseringrabatt påvirker grunnlaget til investeringsbeslutning i eksisterende prosjekter. Endringer bør derfor vurderes nøye, eventuelt kan det bli aktuelt med en overgangsordning.

Reservasjonsbetaling:

NDI støtter prinsippet om en reservasjonstariff, dersom flere forhold er i varetatt:

1. Det bør være en gjensidig forpliktelse på fremdrift. Dersom kunden må vente på nettilknytning lengre enn avtalt bortfaller reservasjonsbetalingen.
2. Reservasjonstariff bør, på lik linje med utredningskostnader, fratrekkes ved beregning av anleggsbidrag. På denne måten blir insentivene med reservasjonsbetaling ivaretatt, uten at kostnaden for modne prosjekter (som realiseres) øker.
3. Reservasjonstariffen bør sees i sammenheng med modenhetsvurdering. Villighet og evne til å betale en slik tariff bør ansees som et tegn på gjennomføringsevne. Innføring av en reservasjonstariff bør derfor etter NDIs syn benyttes til å tydeliggjøre krav på modenhet. Dette vil kunne gi bedre forutsigbarhet for faktisk realisering av prosjekter.

Det bør også vurderes unntak for mindre prosjekter for å hensynta finansieringsutfordringene oppstartsbedrifter og mindre aktører kan stå ovenfor tidlig i prosjektutviklingen.

Anleggsbidrag

NDI støtter standardisering av anleggsbidraget. Det er samtidig viktig at insentivene til samlokalisering og/eller lokalisering på nettmessige egnede punkt blir bedre ivaretatt gjennom standardisering.

Innspill til tiltak som bør utredes

Etter NDIs syn kan utfordringene med både Statnetts foreslåtte kapasitetsledd og krav om deltakelse i reservemarkedene løses ved å innføre en tredje kategori for tilknytning, i tillegg til tilknytning på ordinære og særskilte vilkår. Ordinær tilknytning kan beskrives som en N-1 tilknytning, og tilkøpling på vilkår (TPV) som en N-0 tilknytning. En ny fleksibel tilknytning kan for eksempel benyttes i områder der nettkapasiteten ikke dekker behovet et begrenset antall timer i året. Kunder med denne tilknytningen har ikke rett til uttak fra nettet i tiden nettkapasiteten (ved intaktnett) ikke er tilstrekkelig. Dette kan være utfordrende med tanke på etablerte tjenesteavtaler (SLA) om tilgjengelighet mellom datasenteroperatør og sluttkunde i datasenteret. Til gjengjeld er disse kundene unntatt fra kapasitetsleddet og kan få raskere nettilknytning der det er driftsmessig forsvarlig. En slik tilknytningstype ville også tilføre nettet en ny kilde for fleksibilitet, som ikke på samme måte som Statnetts foreslåtte modell påvirker dagens reservemarkeder.

Oslo 4. april 2025

Med vennlig hilsen,
Bjørn Rønning
Daglig leder, Norsk Datasenter Industri